

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Educational
Psychology Association

Causal Model of students' Academic Hope based on the Perceived Social Support and Psychological Well-being: The Mediating role of Academic Engagement

Vakil Azhideh ¹ | Ayat Ghodoosi Nezhad ^{2✉} | Fariborz Nikdel ³

1. PhD Student, Educational Planning & Management Department, psychology and Educational Science Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: vakil.azhideh@ut.ac.ir
2. Master of Educational Psychology, Department of Educational Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. E-mail: ayatghodoosi@gmail.com
3. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran. E-mail: fnikdel@yu.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 8 March 2024

Received in revised form:

1 June 2024

Accepted: 15 February 2025

Published online:

26 March 2025

Keywords:

Academic hope,
Perceived Social Support,
Psychological well-being,
Academic Engagement.

ABSTRACT

The aim of the present study was to examine the causal model of students' academic hope based on the perception of social support and psychological well-being, with the mediating role of academic engagement. This study is descriptive and correlational in nature and The statistical population of the study included all male middle school students in Yasuj city during the 2023-2024 academic year, from which a sample of 360 students was selected through multistage cluster sampling. For data collection, the study utilized the Academic Engagement Questionnaire by Reeve and Tseng (2011), the Perceived Social Support Scale by Zimet et al. (1988), the Academic Hope Scale by Khormaei and Kamari (2017), and the Psychological Well-Being Scale by Ryff (1995). To analyze the data, Pearson correlation, multiple regression analysis, and structural equation modeling were employed and SPSS and Smart PLS software were used. The results of the regression analysis indicated that psychological well-being and academic engagement significantly predicted academic hope, whereas perceived social support did not predict academic hope scores. Path analysis results also demonstrated that the mediating role of academic engagement in the relationship between perceived social support and academic hope was not significant; furthermore, the indirect effect of academic engagement in this pathway was not significant. However, the indirect effect of academic engagement on academic hope through psychological well-being was significant ($\beta = .16$). Academic engagement plays a mediating role in the relationship between psychological well-being and academic hope. In fact, psychological well-being enhances academic hope in students by increasing their academic engagement. Enhancing psychological well-being and academic engagement can significantly increase students' hope for education. Schools and counselors should focus on creating supportive environments and motivational activities to achieve this goal.

Cite this article: Azhideh, V., Ghodoosi Nezhad, A., & Nikdel, F. (2025). Causal Model of students' Academic Hope based on the Perceived Social Support and Psychological Well-being: The Mediating role of Academic Engagement. *Journal of Educational Psychology Studies*, 22 (57), 1-33. DOI: 10.22111/JEPS.2025.48179.5672

© The Author(s).

DOI: 10.22111/JEPS.2025.48179.5672

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

مدل علی امید به تحصیل دانش آموزان براساس ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی:

نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی

وکیل آژیده^۱ | آیت قدوسی نژاد^۲ | فریبرز نیکدل^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: vakil.azhdeh@ut.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: ayatghodoosi@gmail.com

۳. نویسنده مسئول، دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران. رایانامه: fnikdel@yu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف پژوهش حاضر بررسی مدل علی امید به تحصیل دانش‌آموزان براساس ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی با نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی بود. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است و جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان پسر متوسطه اول شهر یاسوج در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود که از میان آنها نمونه‌ای به تعداد ۳۶۰ نفر به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردید. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌های اشتیاق تحصیلی ریو و تسینگ (۲۰۱۱)، ادراک حمایت اجتماعی زیمت و همکاران (۱۹۸۸)، امید به تحصیل خرمایی و کمری (۱۳۹۶) و بهزیستی روانی ریف (۱۹۹۵) استفاده گردید. به منظور تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه و معادلات ساختاری و همچنین، از نرم‌افزار SPSS و Smart PLS استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد بهزیستی روانی و اشتیاق تحصیلی توانستند به طور معناداری امید به تحصیل را پیش‌بینی کنند اما ادراک حمایت اجتماعی قادر به پیش‌بینی نمرات امید به تحصیل نبود؛ نتایج تحلیل مسیر نیز نشان داد نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در مسیر ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل معنادار نیست؛ همچنین اثر غیر مستقیم اشتیاق تحصیلی در این مسیر معنادار نیست. اما اثر غیر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر امید به تحصیل از مسیر بهزیستی روانی معنادار است ($B=0/16$). اشتیاق تحصیلی در رابطه بین بهزیستی روانشناختی و امید به تحصیل نقش میانجی‌گرانه دارد. در واقع بهزیستی روانشناختی با افزایش اشتیاق تحصیلی منجر به افزایش امید به تحصیل در دانش‌آموزان می‌گردد. بنابراین، تقویت بهزیستی روانی و اشتیاق تحصیلی می‌تواند نقش مهمی در افزایش امید به تحصیل دانش‌آموزان داشته باشد. پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی برای ارتقای بهزیستی روانی و اشتیاق تحصیلی طراحی و اجرا شود. مدارس و مشاوران می‌توانند با ایجاد محیط‌های حمایتی و ارائه فعالیت‌های انگیزشی، اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهند و به این ترتیب به بهبود امید به تحصیل آنان کمک کنند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۸	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۳/۱۲	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۷	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱/۶	
واژگان کلیدی:	
امید به تحصیل، ادراک حمایت اجتماعی، بهزیستی روانشناختی، اشتیاق تحصیلی.	

استناد: آژیده، وکیل؛ قدوسی نژاد، آیت؛ و نیکدل، فریبرز (۱۴۰۴). مدل علی امید به تحصیل دانش‌آموزان براساس ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی: نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۲ (۵۷)، ۳۳-۱.

DOI: 10.22111/JEPS.2025.48179.5672

مقدمه

دانش‌آموزان هر جامعه، قشر کارآمد و آینده‌سازان هر کشور محسوب می‌شوند. توجه به سلامت و سرزندگی روانی-اجتماعی و تحصیلی آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (باب‌السلام و همکاران، ۱۴۰۱). هدف نهایی هر نظام آموزشی، رشد و توسعه همه‌جانبه فراگیران در حوزه‌های مختلف شناختی، عاطفی و اجتماعی است (حاصلی سنقری و سلامتی، ۲۰۲۴). زندگی تحصیلی از مهمترین دوره‌های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری اثربخش و موفقیت‌آمیز او اثر می‌گذارد و در آنجا شایستگی‌ها و توانایی‌ها به بار می‌نشینند و پیشرفت‌های علمی حاصل می‌شود. اما در زندگی روزانه تحصیلی، دانش‌آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره از جمله نمرات ضعیف، سطوح استرس، تهدید اعتماد به نفس در نتیجه عملکرد، ناامیدی، کاهش انگیزش و غیره مواجه می‌شوند (ابراهیمی‌هژیر و همکاران، ۱۴۰۰).

یکی از زمینه‌هایی که تأثیر زیادی در حوزه تحصیل دارد، امید به تحصیل^۱ است (حسین‌آبادی و ناستی‌زایی، ۱۴۰۱). امید، همانطور که توسط اسنایدر^۲ (۱۹۸۹)، تعریف شده است به عنوان یک مجموعه شناختی در رابطه با تعقیب هدف و دستیابی تصور می‌شود. این سیستم از دو مؤلفه تشکیل شده است: (۱) مؤلفه "مسیر"^۳ که در آن افراد بر این باورند که استراتژی‌های متعددی برای رسیدن به یک هدف وجود دارد و (۲) مؤلفه "عاملیت"^۴ که در آن افراد می‌توانند انگیزه‌ها را در پی‌گیری هدف آغاز و حفظ کنند (وونگ و یوئن^۵، ۲۰۲۳). امید یک سازه روانشناختی مثبت است که تحقیقات مختلف نشان داده‌اند عملکرد و توانایی انسان را در زمینه‌های مختلف ارتقاء می‌دهد (وونگ و چونگ^۶، ۲۰۲۴). امید یک ضرورت است؛ اگر چه به تنهایی کافی نیست و به تنهایی موجب موفقیت

---

۱. Academic Hope

۲. Snyder

۳. Pathway

۴. Agency

۵. Wong & Yuen

۶. Wong & Cheung

نمی‌شود اما بدون آن نیز تلاش‌ها ضعیف و ناکارآمد خواهند بود. بنابراین، امید برای بودن ما و دانستن ما امری ضروری است (جنابآبادی و بحری، ۱۴۰۱). امید به تحصیل در حیطه تکالیف درسی به توانایی‌های دانش‌آموز و موفقیت وی در محیط مدرسه اشاره دارد. امید یک هیجان نیست؛ اما نسبتاً یک سیستم انگیزشی-شناختی پویا است (حبیب‌وند و همکاران، ۱۴۰۲). امید تحصیلی به انتظار فرد برای دستیابی به نتایج مثبت در تحصیل اشاره دارد. این عامل با افزایش انگیزه یادگیری و توانمندسازی فرد برای مواجهه با چالش‌های آموزشی مرتبط است و نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی و دستیابی به آینده‌ای روشن‌تر ایفا می‌کند (پناهی و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین، امید تحصیلی مربوط به اهداف تحصیلی است که دانش‌آموز برای خویش برمی‌گزیند و به راه و مسیرهای دستیابی به این اهداف و همچنین عواملی که باعث می‌شوند تا دانش‌آموزان در این راه ثابت قدم بمانند، اشاره دارد (ملاحی و تعبدی، ۱۳۹۸). امید تحصیلی نیز شکلی از باور یا انتظار تحصیلی است که به دلیل وجود آن، دانش‌آموز انتظار دارد در انجام وظایف خود، نتایج مثبتی به دست آورد و تحصیلات خود را با موفقیت به پایان برساند (قدم‌پور و همکاران، ۱۳۹۷). امید به تحصیل نشان‌دهنده متوسط سال‌هایی است که یک دانش‌آموز می‌تواند انتظار داشته یا امیدوار است که در مقاطع مختلف تحصیلات رسمی ثبت‌نام کرده یا آموزش ببیند و از آموزش‌های دیده شده بهره بگیرد (خالق‌خواه و کریمیان‌پور، ۱۳۹۹). امید به تحصیل به عنوان یکی از مفاهیم مهم در حوزه تحصیلات و پیشرفت فردی و اجتماعی، نقش بسیار مهمی در زندگی دانش‌آموزان به ویژه در دوره ابتدایی ایفا می‌کند. دانش‌آموزان پر امید نسبت به همسالان کم امید به طور معناداری رفتارهای تحصیلی سازگارانه بهتری نشان می‌دهند (نازی‌زاده و سادات سیدبرقی، ۱۴۰۲). بنابراین، امید به تحصیلی مفهومی است که به سلامت دانش‌آموزان، توسعه آموزشی و نتایج مثبت آموزشی مربوط می‌شود. دانش‌آموزان با سطوح

بالای امید تحصیلی دارای اهداف کاملاً تعریف شده، باور به توانایی خود در توسعه راهبردهای مؤثر برای رسیدن به آن اهداف و انگیزه ضروری برای استفاده از آن راهبردها هستند (هانسن^۱، ۲۰۲۳). در کنار امید به تحصیل، یکی دیگر از زمینه‌هایی که نقش مؤثری در ابعاد مختلف سازگاری دانش‌آموزان در مدرسه ایفا می‌کند و به طور مثبت به انگیزه و یادگیری نوجوانان در مدرسه کمک می‌کند، ادراک حمایت اجتماعی^۲ است (سونگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۵). ادراک حمایت اجتماعی به ارزیابی ذهنی فرد از حمایت دوستان یا اعضای خانواده در طول دوره‌های نیاز اشاره دارد (جو^۴ و همکاران، ۲۰۲۳). حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی خانواده، دوستان و دیگران در فرایند ارتباط با آن‌ها شکل می‌گیرد که فرد حمایت اجتماعی آنان را در موقعیت‌های مختلف درک و تصور می‌کند (طالب‌زاده و همکاران، ۱۴۰۳). حمایت اجتماعی به طور کلی به معنای درک دانش‌آموز از مورد مراقبت قرارگرفتن توسط دیگر دانش‌آموزان است و اینکه یک شبکه‌ی اجتماعی قابل اعتماد دارد که می‌تواند در مواقع نیاز به آن متوسل شود (خوشرو و رودبارکی و همکاران، ۱۴۰۲). ادراک فرد از حمایت اجتماعی و در دسترس بودن دوستان و اعضای خانواده موجب کاهش سطح اضطراب و افسردگی، کاهش تمایل به رفتارهای پرخطر، افزایش رضایت از زندگی و میل به پیشرفت می‌شود. در واقع، فرد از جانب دیگران مورد مراقبت قرار گرفته، محترم و دارای عزت شمرده می‌شود و بخشی از شبکه ارتباطات و تعهدات متقابل است (آقاجانی و همکاران، ۱۴۰۳). منظور از ادراک حمایت اجتماعی رضایتمندی و داشتن حمایت اجتماعی همراه با عواطف مثبت است و ممکن است تحت تأثیر تفاوت‌های فردی در ادراک، قضاوت، حافظه و یا زمینه‌های ارتباطی که در آن حوادث به وقوع پیوسته است قرار بگیرد (طباطبایی‌چهر و همکاران، ۱۳۹۸). ادراک حمایت اجتماعی یک

---

^۱.Hansen

^۲. perceived social support

^۳. Song

^۴. Ju

ابزار ارزشمند است که به سلامت روانی بهتر انگیزه می‌دهد و آن را تشویق می‌کند و راه‌های ممکن برای اجتناب از پریشانی روانی را بررسی می‌کند و می‌تواند به تلاش، دانش و تجربه آن‌ها برای بهبود سلامت روان صرف نظر از حضور عوامل استرس‌زا کمک کند، همچنین دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا توانایی‌های ذهنی خود را قوی‌تر کرده و به موفقیت تحصیلی دست یابند. ادراک حمایت اجتماعی ترکیبی از حمایت اجتماعی داخلی و خارجی به عنوان مثال، حمایت خانواده، حمایت دوستان و حمایت‌های دیگر است (صدیق و همکاران^۱، ۲۰۲۱). همچنین، ادراک حمایت اجتماعی به این موضوع اشاره دارد که افراد چگونه دوستان، همکاران و اعضای خانواده را برای فراهم کردن حمایت عملکردی و کلی در طول زمان نیاز درک می‌کنند. ادراک حمایت اجتماعی به عنوان یک معیار حساس در زمینه توانایی مقابله با چالش‌ها در نظر گرفته می‌شود و با نتایج بهتر سلامت جسمی و روانی و کیفیت زندگی مرتبط است. حمایت اجتماعی ممکن است به عنوان یک "حائل" طبق فرضیه حائل‌کننده استرس عمل کند که حمایت عاطفی و روانی را فراهم می‌کند، که یک عامل اصلی در حفظ سلامت و مقابله با چالش‌های سلامتی محسوب می‌شود (هیلی^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). ادراک حمایت اجتماعی یک عامل حیاتی در سلامت فرد است، زیرا احساس امنیت و اعتماد به در دسترس بودن کمک از سوی دیگران را فراهم می‌کند و همچنین، یکی از عوامل مهمی است که با امید به تحصیل در دانش‌آموزان می‌تواند مرتبط باشد (عبدالملی و همکاران، ۱۴۰۲).

یکی دیگر از مهمترین اهدافی که در حوزه آموزش و پرورش مد نظر است، بحث بهزیستی^۳ دانش‌آموزان است. بهزیستی از لحاظ نظری بر جنبه‌های متعددی از سلامت روانی تمرکز دارد که دارای ابعاد مثبت شامل: ارزیابی مثبت فرد از خود و زندگی گذشته‌اش، پذیرش خود، احساس تداوم رشد و پیشرفت به عنوان یک فرد، رشد شخصی، اعتقاد به زندگی هدفمند و معنی‌دار، داشتن روابط

---

^۱ Saddique

^۲ Hailey

^۳ Well-being

با کیفیت با دیگران، ظرفیت مدیریت مؤثر زندگی محیط اطراف و حس خودمختاری و استقلال است (شفیعی و همکاران، ۱۴۰۲). بهزیستی روانشناختی یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در ارزیابی سلامت روانشناختی افراد است، که می‌تواند تحت تاثیر عوامل مختلفی باشد (کاس‌پور و زارعان، ۱۴۰۳). بهزیستی روانی شامل عملکرد روان‌شناختی فرد، رضایت از زندگی و توانایی ایجاد روابط متقابل سودمند (قریشی^۱ و همکاران، ۲۰۲۴)، و همچنین توانایی کنترل فشارهای زندگی و در عین حال تقویت هماهنگی، انعطاف‌پذیری و اعتماد به نفس است (نادیفه^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). به عبارت دیگر، دریافت حمایت اجتماعی از روابط اجتماعی معنادار ارتباط تنگاتنگی با بهزیستی روانشناختی^۳ مثبت دارد. با این حال، بررسی نقش حمایت اجتماعی در سلامت روانی در محیط مدرسه نیز مهم است زیرا مدارس بخش‌های اصلی زندگی جوانان هستند. علاوه بر این، قابل توجه است که یک دانش‌آموز ممکن است از سایر ذی‌نفعان غیر از مدرسه مانند خانواده حمایت اجتماعی دریافت کند، بنابراین بررسی تعلق مدرسه محور با حمایت اجتماعی کلی (دوستان، معلمان، و خانواده) مفید خواهد بود. بهزیستی روانی شامل دو نوع بهزیستی عاطفی و انطباقی است و به معنای احساس خوب و داشتن عملکرد روانشناختی مؤثر است (ارسلان و کاشکن^۴، ۲۰۲۳). بهبود بهزیستی روانشناختی انسان‌ها را به سمت موفقیت بیشتر، ارتباطات اجتماعی سالمتر و در نهایت سلامت روانی و جسمانی بالاتری رهنمون می‌سازد (حیدری‌باغبادرانی، ۱۴۰۳). بهزیستی روانشناختی یکی عواملی است که بر سطح امید تحصیلی اثرگذار است (خدایانه و تمنایی‌فر، ۱۴۰۱). بهزیستی روانی به عنوان ویژگی اصلی سلامت روان، یک ساختار گسترده و چند وجهی است که انواع حالات ذهنی مثبت، مشارکت فعال در روابط اجتماعی و فعالیت‌های متعادل در زندگی را در بر می‌گیرد (چو^۵ و

---

^۱. Qureshi

^۲. Nadifa

^۳ Psychological Well-being

^۴. Arslan & Coşkun

^۵. Chu

همکاران، ۲۰۲۳). بهزیستی روانی به عنوان یک شاخص کلیدی سلامت عمومی در نظر گرفته می‌شود که به طور کلی به صورت تجربه ذهنی عواطف مثبت و رضایت از زندگی تعریف می‌شود (مؤیدی‌مهر و همکاران، ۱۴۰۲). بهزیستی روانی عبارت است از ارزش‌گذاری‌های متفاوت افراد درباره زندگی، حوادث، بدن، روان و شرایطی که در آن زندگی می‌کنند و شامل طیف وسیعی از پیامدهای مثبت برای فرد و جامعه است (ابراهیمی و موسویان‌خطیر، ۱۴۰۱).

یکی از عوامل درون‌فردی که در سال‌های اخیر پژوهشگران در حوزه یادگیری به آن پرداخته‌اند و همچنین به عنوان نقش واسطه‌ای در رابطه با متغیرهای مختلف تحصیلی مورد مطالعه قرار گرفته است، اشتیاق تحصیلی است^۱ (صدری و همکاران، ۱۴۰۲). اشتیاق سازه‌ای حیاتی در حوزه آموزش به شمار می‌آید (میکاییلی‌منیع و همکاران، ۱۴۰۳). اشتیاق تحصیلی که در چند سال اخیر مورد توجه پژوهشگران بوده، در حوزه روانشناسی مثبت‌نگر مطرح است. در واقع، اشتیاق تحصیلی را سرمایه روانی دانش‌آموزان و تلاش مستقیم آنها برای یادگیری و کسب مهارت‌ها و تمایل به ارتقای سطح موفقیت‌ها تعریف کرده‌اند (احمدپور و همکاران، ۱۴۰۰). این نیاز سرمایه روانی و مشارکت فعال دانش‌آموزان در فعالیت‌های درسی مدرسه و داشتن تعهد به اهداف آموزشی و یادگیری است (صادقی و همکاران، ۱۴۰۲). اشتیاق تحصیلی بیانگر ورود فعال فرد در یک تکلیف یا فعالیت است (شفیعی و رستمی، ۱۴۰۱). اشتیاق تحصیلی به وضعیت ذهنی مثبت، رضایت بخش و مرتبط با یادگیری اشاره دارد که با نشاط (یعنی سطوح بالای انرژی و انعطاف‌پذیری ذهنی در حین مطالعه، تمایل به تلاش برای مطالعه، و پشتکار در مواجهه با موانع) مشخص می‌شود (کائو^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). اشتیاق تحصیلی به طور خاص مشارکت سازنده، مشتاقانه، از روی میل و آگاهی و مبتنی بر شناخت دانش‌آموزان در فعالیت‌های یادگیری است که مستقیماً به پیامدهای مثبت تحصیلی منجر می‌شود

². Academic Engagement

^۱. Cao

(مرآتی و همکاران، ۱۴۰۲). اشتیاق یادگیرنده در کلاس درس به طور گسترده و در تکالیف درسی به طور خاص هدف مهم آموزش است و منجر به رشد اجتماعی، شناختی و پیشرفت تحصیلی می‌گردد (اقبالی و همکاران، ۱۴۰۳). اشتیاق تحصیلی به میزان انرژی‌ای که یک فراگیر برای انجام کارهای تحصیلی خود صرف می‌کند و نیز میزان اثربخشی و کارایی حاصل شده اطلاق می‌شود. همچنین، اشتیاق تحصیلی باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیت‌های کلاسی، سازگاری با فرهنگ دانشگاه و رابطه‌ی مناسب با اساتید و سایر دانشجویان می‌شود. می‌توان اشتیاق تحصیلی را دارای سه جنبه در نظر گرفت که عبارتند از: رفتاری شامل: رفتارهای مثبت، انجام دادن تکالیف درسی، مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه که برای سازگاری روانی اجتماعی و پیشرفت دانش آموز مفیدند؛ عاطفی شامل: احساسات، علایق، ادراکات و نگرش‌های فراگیر درباره محیط آموزشی و شناختی شامل: نیروگذاری روان‌شناختی دانشجویان در امر یادگیری و کاربرد راهبردهای خودتنظیمی آنهاست (صابری و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین، می‌توان گفت اشتیاق تحصیلی به تعهد عاطفی قوی به کار تحصیلی اشاره دارد که می‌تواند احساس خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان را تقویت کند و منجر به افزایش مشارکت، احساسات مثبت، تلاش و تمرکز در یادگیری شود (ژائو و همکاران^۱، ۲۰۲۱).

با مرور پژوهش‌های انجام‌گرفته داخلی و خارجی در این حوزه، مشخص شد که برخی از پژوهش‌ها از وجود رابطه بین برخی از این متغیرها چه به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم حمایت می‌کنند. حاجی و همکاران (۱۴۰۲)، مطالعه‌ای را با عنوان "بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی با خودکارآمدی و امید تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم" انجام داده‌اند. یکی از نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بهزیستی روان‌شناختی با توجه به نقش میانجی عزت‌نفس با خودکارآمدی و امید تحصیلی رابطه مثبت و معناداری دارد. شفیعی و همکاران (۱۴۰۲)،

^۱. Zhao

در مطالعه‌ای که با عنوان "نقش ابعاد حمایت اجتماعی در بهزیستی دانش‌آموزان دبیرستانی با واسطه‌گری قدردانی" انجام داده‌اند، نشان دادند که حمایت اجتماعی به صورت معناداری بهزیستی روانی را پیش‌بینی می‌کند. در نتیجه، با افزایش حمایت اجتماعی می‌توان بهزیستی روانی را ارتقاء بخشید. خالق‌خواه و کریمیان‌پور (۱۳۹۹)، در مطالعه‌ای تحت عنوان "تحلیل نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه بین حمایت تحصیلی و اشتیاق به تحصیل در بین دانش‌آموزان" انجام داده‌اند. یکی از یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که امید به تحصیل بر اشتیاق تحصیلی اثر مستقیم دارد. جلیلی‌شیشیوان و همکاران (۱۳۹۶)، مطالعه‌ای را با عنوان "نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین سرمایه اجتماعی و امید تحصیلی دانشجویان نخبه ورزشی" انجام دادند. یکی از یافته‌های پژوهش آن‌ها این بود که مؤلفه‌های حمایت اجتماعی و روابط متقابل از طریق افزایش عزت‌نفس منجر به بالا رفتن امید تحصیلی در بین دانشجویان می‌شود. پروانه و همکاران (۱۳۹۶)، مطالعه‌ای را تحت عنوان "اثر بخشی آموزش گروهی مبتنی بر رویکرد امید درمانی بر بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان" انجام داده‌اند. آن‌ها در پژوهش خود نشان داده‌اند که امید در افزایش بهزیستی روان‌شناختی فراگیران نقش قابل توجهی دارد. بین^۱ و همکاران (۲۰۲۳)، مطالعه‌ای را با عنوان "اشتیاق تحصیلی و بهزیستی روانی در میان استعداد‌های پژوهشی زنان: نقش‌های تاب‌آوری روان‌شناختی و جو تحصیلی" بر روی ۳۰۴ دانشجوی دختر مقطع کارشناسی ارشد چند دانشگاه چین انجام داده‌اند. یکی از یافته‌های پژوهش آن‌ها این بود که اشتیاق تحصیلی یک اثر پیش‌بینی مثبت بر بهزیستی روانی استعداد‌های پژوهشی زنان دارد. شی^۲ (۲۰۲۲)، مطالعه‌ای را با عنوان "ارزیابی تأثیر حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر آمادگی مدرسه، بهزیستی روانی و عزت‌نفس: نقش میانجی تاب‌آوری روانی" بر روی کودکان چپ دست انجام داده‌اند. نتایج به‌دست‌آمده در این مطالعه نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی

---

^۱. Yin

^۲. Shi

ادراک شده نقش بسیار مهمی در افزایش بهزیستی روانی، عزت نفس و آمادگی مدرسه در کودکان چپ دست دارد. شیانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۰)، مطالعه‌ای را با عنوان "تأثیر حمایت اجتماعی ادراک شده بر امید: یک مطالعه طولی" انجام داده‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که حمایت اجتماعی ادراک شده به طور قابل توجهی سطوح امید را در طول سال پیش بینی می‌کند، و به شدت بر مسیر امید تأثیر می‌گذارد. دیلماک و کوکامان^۲ (۲۰۱۹)، در مطالعه خود با عنوان "بررسی رابطه امید و بهزیستی روانشناختی در گروهی از بزرگسالان بر حسب متغیرهای مختلف" نشان داده‌اند که یک همبستگی مثبت و معنادار بین مقیاس های فرعی مقیاس امید و مقیاس بهزیستی روان شناختی وجود دارد.

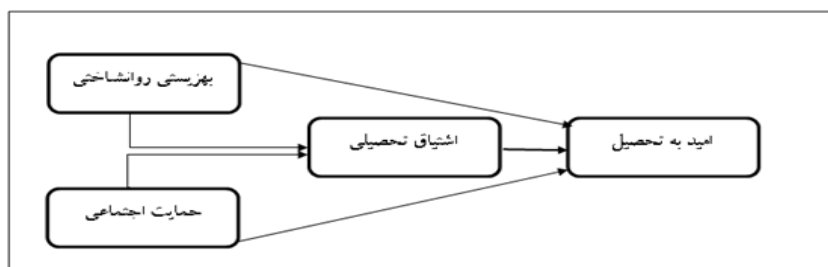
با توجه به بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش، مشخص شد برخی از این متغیرها با یکدیگر رابطه دارند. با این وجود، پژوهش‌هایی که این متغیرها و عوامل مؤثر بر آنها بررسی کرده‌اند، بیشتر در محیط‌های دانشگاهی و غیر از مدرسه انجام گرفته‌اند (ملتفت و شریفی، ۲۰۲۱). علاوه بر این، با وجود ارتباط بین برخی از متغیرهای پژوهش اما تاکنون مطالعه‌ای که این چهار متغیر را به صورت مجموعه درهم تنیده و در قالب یک مدل بررسی کرده باشد، صورت نگرفته است. بنابراین، با توجه به اینکه دانش‌آموزان نقش مهمی در مدارس دارند، سلامت و موفقیت آن‌ها برای پرورش یک محیط یادگیری مثبت ضروری است. همچنین، نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی در رابطه بین ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی با امید تحصیلی یک حوزه پیچیده و مهم مطالعه است. اشتیاق تحصیلی نقش میانجی‌گری مهمی را در رابطه بین ادراک حمایت اجتماعی، بهزیستی روانی و امید به تحصیل ایفا می‌کند. درک این روابط برای ترویج نتایج مثبت و بهبود شرایط تحصیلی دانش‌آموزان در محیط های آموزشی ضروری است. لذا، با توجه به اهمیت تأثیر این عوامل بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان

---

^۱ Xian

^۲ Dilmaç & Kocaman

و نقشی که می‌توانند در پیشگیری از افت تحصیلی و ارتقای سلامت روانی و انگیزشی ایفا کنند، پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل علی امید به تحصیل براساس ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی با نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی انجام شده است. سؤال اصلی پژوهش این است: مدل علی امید به تحصیل دانش آموزان براساس ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی با نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی چگونه است؟

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان پسر مقطع متوسطه اول یاسوج در سال تحصیلی ۰۳-۱۴۰۲ می‌باشد. حجم جامعه آماری بر اساس آماره منتشره در حدود ۵۹۰۰ نفر می‌باشد که با استفاده از جدول مورگان حجم نمونه ۳۶۰ نفر به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای برآورد و انتخاب گردید. در روش تجزیه و تحلیل خوشه‌ای سعی می‌گردد تا مشاهدات به گروه‌های متجانس، به گونه‌ای که مشاهدات هم‌گروه به یکدیگر بیشترین شباهت را داشته باشند، تقسیم شوند (وفایی و همکاران، ۱۳۹۶). در این پژوهش از میان تمام مدارس متوسطه اول شهر یاسوج ۶ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب گردید. سپس از هر مدرسه ۶ کلاس و از هر کلاس نیز ۱۰ دانش آموز به عنوان نمونه مورد نظر انتخاب و وارد پژوهش گردیدند. به منظور تحلیل داده‌های به دست آمده، از نرم افزار SPSS و

Smart PLS استفاده شد. در این زمینه از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی و آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه و معادلات ساختاری استفاده شد.

ابزار

پرسشنامه اشتیاق تحصیلی ریو و تسینگ^۱ (۲۰۱۱): این پرسشنامه در سال ۲۰۱۱ توسط ریو و تسینگ به منظور سنجش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان طراحی و تدوین شده است. پرسشنامه حاضر دارای ۲۲ سؤال و ۴ خرده مقیاس اشتیاق رفتاری (۵ گویه ۲، ۷، ۹، ۱۰، ۲۱)، اشتیاق عاطفی (۴ گویه ۱۱، ۱۳، ۱۶، ۱۷)، اشتیاق شناختی (۸ گویه ۴، ۶، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲) و اشتیاق عاملیت (۵ گویه ۱، ۳، ۵، ۸، ۱۴) است که بر روی یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از هیچوقت (۱) تا تقریباً همیشه (۵) قرار گرفته است. در مطالعه ریو و تسینگ (۲۰۱۱)، روایی عاملی این پرسشنامه در سطح رضایتبخشی گزارش شده است و ساختار عاملی این پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفته است. همچنین، پایایی عاملیت ۰/۸۲، رفتار ۰/۹۴، شناختی ۰/۸۸ و عاطفی ۰/۷۸ به دست آمده است (ریو و تسینگ، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر تحلیل مقیاس اصلی پرسشنامه مد نظر بوده و خرده مقیاس‌های آن مورد بررسی قرار نگرفته است. در ایران، حاجی‌علیزاده و همکاران (۱۳۹۵) روایی پرسشنامه را با استفاده از روایی سازه به شیوه تحلیل عاملی تأییدی مناسب ارزیابی کردند ($GFI=0.90$, $RMSE=0.7$). پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ و برای خرده مقیاسها بین ۰/۶۹ تا ۰/۷۴. گزارش نمودند. برای بررسی روایی پرسشنامه اشتیاق تحصیلی از روش تحلیل عاملی به روش تجزیه مؤلفه‌های اصلی و چرخش متعامد واریماکس استفاده شد. در پژوهش حاضر پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های رفتاری ۰/۹۴، عاطفی ۰/۷۸، شناختی ۰/۸۸ و عاملی ۰/۸۲ و برای کل مقیاس برابر ۰/۹۴ بدست آمد.

^۱. Rio & Tseng

پرسشنامه ادراک حمایت اجتماعی زیمت^۱ و همکاران (۱۹۸۸): این پرسشنامه در سال ۱۹۸۸ توسط داهلم، زیمت و فارلی به منظور سنجش میزان دریافت حمایت اجتماعی ادراک شده ساخته شده است. این مقیاس شامل ۱۲ گویه است که ادراکات بسندگی حمایت اجتماعی را در سه منبع خانواده (گویه ۳، ۴، ۸، ۱۱)، دوستان (۶، ۷، ۹، ۱۲) و دیگران مهم (۱، ۲، ۵، ۱۰) می‌سنجد. نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرتی ۷ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۷) در نظر گرفته شده است. بنابراین، آزمودنی در هر سوال از این پرسشنامه، نمره‌ای از ۱ تا ۷ کسب می‌کند. این پرسشنامه توسط محمدزاده و همکاران (۱۳۹۴)، در ایران هنجاریابی شده و جهت سنجش پایایی آزمون از ضریب آلفای کرونباخ و روایی آن به روش تحلیل عاملی تاییدی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، بشارت (۱۳۸۶) ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و ماده‌های سه زیرمقیاس حمایت اجتماعی خانوادگی، اجتماعی و دوستان به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۸۹ محاسبه کرد و ضرایب همسانی درونی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده را تأیید کرد. ضریب آلفای کرونباخ متغیر ادراک حمایت اجتماعی نیز در پژوهش حاضر برابر ۰/۹۱ بدست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه می‌باشد.

پرسشنامه امید به تحصیل خرمایی و کمری (۱۳۹۶): این پرسشنامه توسط خرمایی و کمری طراحی شده است و دارای ۲۷ گویه است که از محتوای مصاحبه با دانش‌آموزان استخراج شده است. همچنین، ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس امید به کسب فرصت‌ها ۰/۹۰، امید به کسب مهارت‌های زندگی ۰/۹۰، امید به سودمندی مدرسه ۰/۸۰، امید به کسب شایستگی ۰/۷۶ و ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس امید به تحصیل نیز ۰/۹۴ بدست آمده است. به طور کلی نتایج پژوهش خرمایی و کمری (۱۳۹۶) نشان داد که مقیاس [امید به تحصیل](#) از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است و می‌توان از آن به عنوان یک ابزار سودمند برای سنجش [امید به تحصیل](#) در دانش

^۱. Zimet

آموزان استفاده کرد. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه درست است (۵) می‌باشد. در پژوهش حاضر به منظور بررسی پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار این ضریب برای کل پرسشنامه ۰/۹۷، برای مؤلفه‌های امید به کسب فرصت‌ها ۰/۸۸، امید به سودمندی مدرسه ۰/۸۸، امید به کسب مهارت‌های زندگی ۰/۹۵، امید به کسب شایستگی ۰/۸۶ می‌باشد که بیانگر پایایی مطلوب پرسشنامه است. در پژوهش حاضر تحلیل مقیاس اصلی پرسشنامه مد نظر بوده و خرده مقیاس‌های آن مورد بررسی قرار نگرفته است.

بهزیستی روانی: این پرسشنامه در سال ۱۹۸۹ توسط ریف^۱ طراحی شده و فرم اصلی این پرسشنامه دارای ۱۲۰ ماده می‌باشد ولی در بررسی‌های بعدی فرم‌های کوتاه‌تر ۸۴ ماده‌ای، ۵۴ ماده‌ای و ۱۸ ماده‌ای نیز پیشنهاد گردید. برای سنجش متغیر بهزیستی روانشناختی، از پرسشنامه بهزیستی روانشناختی ریف فرم کوتاه ۱۸ سوالی استفاده می‌کنند. مقیاس بهزیستی ذهنی ریف (۱۹۹۵)، فرم کوتاه ۱۸ سوالی: دارای سه سؤال برای هر یک از ۶ مؤلفه بهزیستی ذهنی است که عبارتند از پذیرش خود (۲، ۸، ۱۰)، روابط مثبت با دیگران (۳، ۱۱، ۱۳)، تسلط بر محیط (۱، ۴، ۶)، استقلال (۹، ۱۲، ۱۸)، زندگی هدفمند (۵، ۱۴، ۱۶) و رشد فردی (۷، ۱۵، ۱۷). پاسخ به هر سؤال بر روی یک طیف شش درجه‌ای از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۶) مشخص می‌شود. در پرسشنامه بهزیستی روانشناختی ریف، ۸ سؤال (۳، ۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۷) به صورت معکوس و ۱۰ سؤال دیگر به صورت مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند و هر چه فرد نمره بالاتری بگیرد، بیانگر بهزیستی روانشناختی بالاتر می‌باشد. این پرسشنامه توسط بیانی و همکاران (۱۳۸۷)، در ایران هنجاریابی شده است که ضریب پایایی کل مقیاس ۰/۸۲ و خرده مقیاس‌های پذیرش خود، روابط مثبت با دیگران، خودمختاری، تسلط بر محیط، زندگی هدفمند و رشد شخصی به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۷، ۰/۷۸، ۰/۷۷، ۰/۷۱ و ۰/۷۸ به دست آمده است. در پژوهش حاضر، تحلیل مقیاس اصلی پرسشنامه مد نظر بوده

^۱Ryff

و به بررسی و تحلیل خرده مقیاس‌های بهزیستی روانی پرداخته نشده است. همسانی درونی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ گزارش شده است و در پژوهش‌های داخلی ضریب آلفای کرونباخ ۰/۵۳ تا ۰/۷۰ پایایی نسبتاً مناسبی را نشان می‌دهد (قدیمی نوران و یونسی، ۱۳۹۶). برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده که ضریب آلفا ۰/۸۲ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
امید به تحصیل	۸۳/۲۰	۲۵/۸۳
حمایت اجتماعی ادراک شده	۴۸/۳۲	۸/۸۰
بهزیستی روانشناختی	۷۴/۶۳	۱۱/۲۶
اشتیاق تحصیلی	۵۸/۴۲	۱۳/۸۸

یافته‌های حاصل از جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین امید به تحصیل ۸۳/۲۰ می‌باشد که در حد متوسط است. میانگین حمایت اجتماعی ادراک شده برابر ۴۸/۳۲ می‌باشد که بالاتر از سطح متوسط قرار دارند. میانگین بهزیستی روانشناختی ۷۴/۶۳ است که در حد متوسط می‌باشد اما از میانگین مطلوب فاصله زیادی دارد. متغیر اشتیاق تحصیلی نیز با میانگین ۵۸/۴۲ در محدوده متوسط می‌باشد. میانگین مطلوب اشتیاق تحصیلی ۸۸ می‌باشد.

جدول ۲. آزمون همبستگی بین متغیرهای پژوهش

منبع تغییرات	ادراک حمایت اجتماعی	بهزیستی روانشناختی	اشتیاق تحصیلی	امید به تحصیل
ادراک حمایت اجتماعی	۱			
بهزیستی روانشناختی	۰/۲۵*	۱		

اشتیاق تحصیلی	۰/۲۰	۰/۷۳**	۱
امید به تحصیل	۰/۳۲**	۰/۹۶**	۱

جدول شماره ۲، نتایج همبستگی پیرسون بین متغیرها را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود، بین متغیرهای پیشبین (ادراک حمایت اجتماعی، بهزیستی روانی) و متغیر ملاک اشتیاق تحصیلی ارتباط معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد. همبستگی بین ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی نیز در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بین بهزیستی روانشناختی و اشتیاق تحصیلی نیز ارتباط معنادار در سطح ۰/۰۱ یافت شد. ولی بین ادراک حمایت اجتماعی و اشتیاق تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد.

جدول ۳. ضرایب معادله پیش‌بینی تأثیرپذیری امید به تحصیل از متغیرهای ادراک حمایت اجتماعی، بهزیستی

روانی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان

سطح معناداری	t	β استاندارد شده	خطای استاندارد	B(ضریب خطای استاندارد)	متغیر	R^2	R	F
۰/۰۰۰	-۱۶/۴۹		۴/۹۷	-۸۱/۸۹	عرض از مبدا			
۰/۳۸	۰/۸۹	۰/۰۲۴	۰/۰۷	۰/۰۷	ادراک حمایت اجتماعی	۰/۹۵	۰/۹۷	۴۹۹/۹۸۵**
۰/۰۰۰	۲۲/۲۱	۰/۷۵	۰/۰۹	۱/۹۴	بهزیستی روانی			
۰/۰۰۰	۴/۱۵	۰/۱۵۴	۰/۰۷	۰/۲۹	اشتیاق تحصیلی			

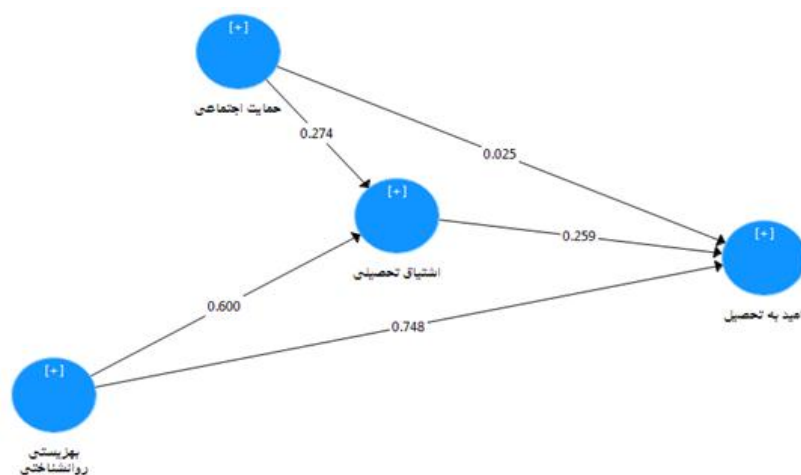
* نشان‌دهنده سطح معناداری در سطح احتمال ۵ درصد ** نشان‌دهنده معناداری در سطح احتمال ۱ درصد

نتایج حاصل از جدول ۳ نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی معنادار است. همچنین ۹۵ درصد از واریانس متغیر امید به تحصیل توسط متغیرهای ادراک حمایت اجتماعی، بهزیستی روانی و اشتیاق تحصیلی تبیین می‌شود. با توجه به نتایج جدول مذکور، ادراک حمایت اجتماعی قادر به پیش‌بینی امید به تحصیل بصورت معنادار نمی‌باشند. از بین متغیرهای مورد نظر بهزیستی روانی قوی‌ترین پیشبین امید به تحصیل ($B=۰/۸۴۷$) می‌باشد.

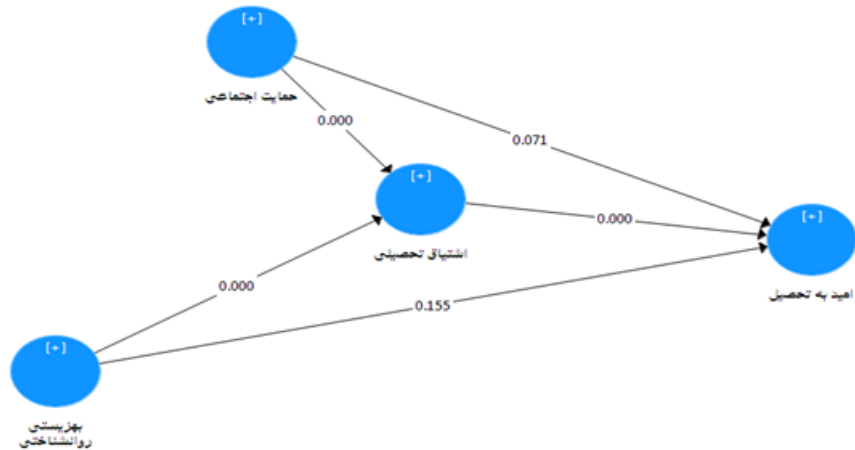
بررسی رابطه میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه بین ادراک حمایت اجتماعی با امید به

تحصیل در دانش آموزان

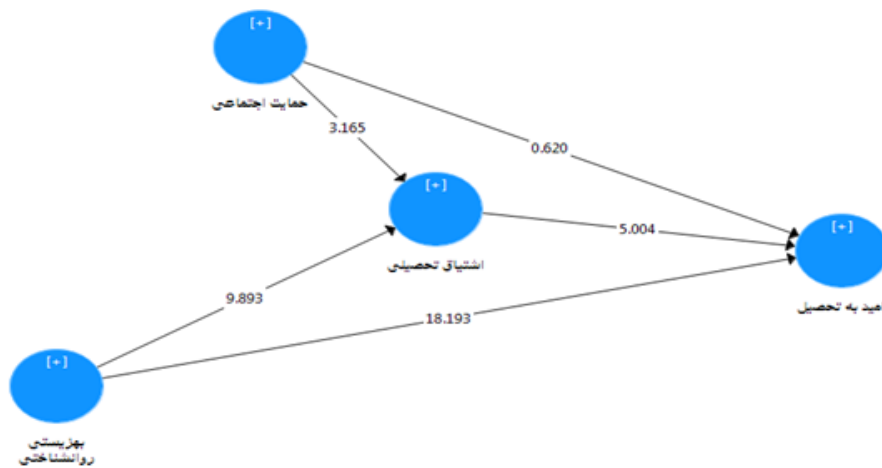
شکل ۲، مدل پژوهش را در حالت‌های ضرایب مستقیم؛ شکل ۳، ضرایب غیر مستقیم و شکل ۴، ضرایب معناداری t -value را نشان می‌دهد. همچنین شکل ۴، رابطه معناداری یا عدم معناداری بین متغیرها را نشان می‌دهد. عدد بدست آمده اگر از $1/96$ بیشتر نشان دهنده معنادار بودن رابطه و در صورتی که کمتر از این مقدار باشد، رابطه معنادار نیست، که در این مدل کلیه روابط بجز ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل معنادار می‌باشد.

شکل ۲. مدل پژوهش در حالت ضرایب مسیر مستقیم

شکل ۳. مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد غیر مستقیم

شکل ۴. مدل پژوهش در حالت ضرایب معناداری t-value

جدول ۴. شاخص های برازش مدل کلی

شاخ ص	/d ² X f	RMSE A	NFI	CFI	GFI	IFI	RFI	PRATIO	PNFI	PCFI
میزان قبول	<۳	<۰/۰۸	۰/۹≤	۰/۹≤	۰/۹<	۰/۹≤	۰/۹≤	۰/۵≤	۰/۵≤	۰/۵≤
محاسبه شده	۱/۰۲۴	۰/۰۲۱	۰/۸۹۰	۰/۹۰۵	۰/۹۰۳	۰/۹۰۵	۰/۸۸۴	۰/۹۴۹	۰/۵۶۰	۰/۵۷۴

همانگونه که یافته‌های برازش مدل نشان داد، مشخص گردید که اکثر شاخص‌های برازش مدل از مقادیر قابل قبولی برخوردار هستند. لذا می‌توان نتیجه گرفت که مدل پیشنهادی برازش مناسبی دارد.

جدول ۵. اثرات ضرایب استاندارد مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای پژوهش

منبع تغییرات	اثر مستقیم	P Values	اثر غیر مستقیم	P Values	اثر کل	P Values
حمایت اجتماعی -> اشتیاق تحصیلی	۰/۲۷	۰/۰۰۲	-	-	۰/۲۷	۰/۰۰۲
بهبودی روانی -> اشتیاق تحصیلی	۰/۶	۰/۰۰۰	-	-	۰/۶	۰/۰۰۰
اشتیاق تحصیلی -> امید به تحصیل	۰/۲۶	۰/۰۰۰	-	-	۰/۲۶	۰/۰۰۰
حمایت اجتماعی -> اشتیاق تحصیلی - < امید به تحصیل	۰/۰۳	۰/۵۳۶	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۱۳
بهبودی روانی -> اشتیاق تحصیلی - امید به تحصیل	۰/۷۵	۰/۰۰۰	۰/۱۶	۰/۰۰۰	۰/۹۰	۰/۰۰۰

نتایج بدست آمده در جدول ۵، اثرات میانجی‌گرانه اشتیاق تحصیلی را در رابطه بین ادراک حمایت اجتماعی و بهبودی روانی با امید به تحصیل نشان می‌دهد. بررسی رابطه میانجی‌گرانه در صورتی ممکن می‌باشد که بین متغیرهای ادراک حمایت اجتماعی و بهبودی روانی با امید به تحصیل

رابطه مستقیم و معناداری وجود داشته باشد. بنابراین با توجه به عدم وجود رابطه معنادار بین ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل در مدل کلی پژوهش، بررسی نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در مسیر ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل ممکن نیست. همچنین اثر غیر مستقیم اشتیاق تحصیلی در این مسیر در سطح احتمال یک درصد معنادار نیست. اما ضرایب غیر مستقیم و نتایج بوت استرپینگ در جدول نشانگر آن است که اثر غیر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر امید به تحصیل از مسیر بهزیستی روانی ($\beta=0/16$) معنادار می‌باشد. در واقع بهزیستی روانی با افزایش اشتیاق تحصیلی منجر به افزایش امید به تحصیل در دانش‌آموزان می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های بدست آمده از این تحقیق، اشتیاق تحصیلی در رابطه بین بهزیستی روانشناختی و امید به تحصیل نقش میانجی‌گرانه دارد و اثر غیرمستقیم اشتیاق تحصیلی بر امید به تحصیل از مسیر بهزیستی روانشناختی ($\beta=0/16$) معنادار می‌باشد. در واقع بهزیستی روانشناختی با افزایش اشتیاق تحصیلی منجر به افزایش امید به تحصیل در دانش‌آموزان می‌گردد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که لازمه امید به آینده تحصیلی، ایجاد انگیزش تحصیلی و داشتن شوق هیجانی یا به نوعی داشتن اشتیاق عاطفی-شناختی نسبت به تحصیل و محیط یادگیری، مشارکت و همکاری هرچه بیشتر دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه است که احتمال موفقیت تحصیلی و امید به آینده تحصیلی بهتر را نیز افزایش می‌دهد. همان‌طور که پژوهش‌ها نشان می‌دهند، روابط اجتماعی مبتنی بر کلاس درس در انواع عملکرد حفاظتی، احساس تعلق، حمایت عاطفی و اطلاعات ملموس، راهنمایی شناختی و بازخورد مثبت ارائه می‌دهند و روابط حمایتی مبتنی بر مدرسه به طور معناداری اشتیاق و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد (نادمی و همکاران، ۱۴۰۰). نقش اساسی عوامل مؤثر بر سلامت روانی، از زمان‌های بسیار قدیم شناسایی شده است. براساس یافته‌های این پژوهش، بین ادراک حمایت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی ارتباط معناداری وجود دارد. یافته‌های این

بخش از پژوهش با پژوهش‌های شفيعی و همکاران (۱۴۰۲)، رضایی ورمزیار (۱۳۹۷)، صدیق (۲۰۲۱) و شی (۲۰۲۲) همسو است. این بخش از یافته‌های پژوهش مطابق با نظریه سرمایه اجتماعی کولمن^۱ (۱۹۸۸) است که بیان می‌کند حمایت اجتماعی به‌عنوان یکی از عناصر سرمایه اجتماعی می‌تواند موجب تقویت ابعاد مختلف سلامت روان و بهزیستی شود. تحقیقات نقش مهم حمایت اجتماعی ادراک‌شده در کارکردهای تحصیلی و همچنین بهبود سلامت روان‌شناختی دانش‌آموزان را نشان داده است و دانش‌آموزانی که از حمایت دیگران در محیط مدرسه، اجتماع و خانواده برخوردارند، اشتیاق بیشتری را در تحصیل از خود نشان می‌دهند و تاب‌آوری تحصیلی بیشتری نیز دارند (لوان^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). بی‌توجهی به ابعاد روانی، رفتاری و اجتماعی افراد، موجب آسیب‌پذیری افراد در ابعاد روانی، خودکشی، افت تحصیلی و سایر آسیب‌های اجتماعی می‌شود و از جمله مواردی است که باید به آن توجه خاص شود. حمایت اجتماعی، به ویژه از سوی خانواده و مدرسه می‌تواند زمینه لازم را برای رشد همه‌جانبه فرد فراهم کند و بر بهزیستی فرد بیفزاید. حمایت اجتماعی برای دانش‌آموزان، به ویژه زمانی که در اوایل دوران بلوغ هستند اهمیت بیشتری دارد و به آن‌ها کمک می‌کند با موفقیت بحران‌ها را پشت سر بگذارند (شفيعی و همکاران، ۱۴۰۲). با توجه به مسایل مطرح‌شده و نظر به اینکه بهزیستی روان‌شناختی به عنوان عامل روانی با اثرگذاری بر رشد شخصیت فردی و تسلط بر محیط اطراف و ایجاد روابط مثبت و بهینه با دیگران می‌تواند نقش مهمی در سلامت روان و به تبع آن تأثیرگذاری بر فاکتورهای روانی از جمله اشتیاق عاطفی، شناختی و رفتاری برای رشد در ابعاد مختلف آن داشته باشد، از این رو وجود رابطه معنادار در این پژوهش بین بهزیستی روان‌شناختی و اشتیاق عاطفی، شناختی و رفتاری در دانش‌آموزان قابل مشاهده است. یافته‌های این بخش از پژوهش با پژوهش‌های مریخ و زارعی (۱۳۹۶) و حق‌پناه و

---

^۱. Coleman

^۲. Luan

رضایی کلانتری (۱۳۹۶) همخوانی دارد. هیجان‌های مثبت می‌توانند منابع روانشناختی دانش‌آموز را گسترش دهند و بهزیستی روانی آنان را ارتقا دهند (فریدریکسون^۱، ۲۰۱۳). هنگام توصیف انگیزه و اشتیاق ضروری است که به زمینه‌های اجتماعی و روانشناختی آن توجه شود. هر فرد تلاش می‌کند به نحوی به وظایف مورد نظر خویش عمل کند ولی از آنجایی که این امر در یک محیط اجتماعی اتفاق می‌افتد، مفاهیمی از قبیل مشارکت، رقابت، تشکیل گروه، اهداف و پیشرفت گروه مطرح می‌شوند. مشارکت با سایر اعضای گروه و جامعه، دیده‌شدن، بودن و مفیدبودن را در فرد ایجاد می‌کند و در ادامه با بازخوردی که از اطرافیان می‌گیرد، انرژی و انگیزه بیشتری برای ادامه کار و فعالیت پیدا می‌کند. از این رو، افراد با بهزیستی روانشناختی بالا، اشتیاق عاطفی، شناختی و رفتاری بیشتری را تجربه می‌کنند. به عبارت دیگر، پذیرش فرد توسط خود و سایر افراد و جامعه‌ای که در آن زیست می‌کند، هویت او را بر اساس احساسات مثبتی همچون دیده‌شدن، مهم‌بودن، دوست‌داشتنی‌بودن و غیره را شکل می‌دهد که بازخورد مثبتی در شکل‌گیری خودپنداره فرد دارد. این امر موجب ایجاد انگیزه و اشتیاق در فرد در زمینه‌های مختلف می‌شود. نوع و چگونگی ارتباط با دیگران نیز تأثیر مهمی در بهزیستی روانی و در کل سطح بهزیستی فرد و کیفیت زندگی و سلامت روان او دارد. براساس یافته‌های دیگر این پژوهش، بین امید به تحصیل و اشتیاق تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. یافته‌های این بخش از پژوهش با پژوهش‌های پناهی، اردونی و کاظمی (۱۴۰۲)، زارعی (۱۴۰۱) و خالق‌خواه و کریمیان‌پور (۱۳۹۹) همخوانی دارد. داشتن ارتباط پیوسته با دیگران، احساس پذیرفته‌شدن از سوی آنها، مشارکت در زمینه‌های مختلف، داشتن امید به شکوفایی بهتر در آینده، همگی موجب پیدایش احساسات مثبت، امید و انگیزه و اشتیاق در زمینه‌های مختلف از جمله اشتیاق تحصیلی و امید به تحصیل در فرد می‌شود. همچنین در این پژوهش، بین بهزیستی روانشناختی و امید به تحصیل رابطه معناداری وجود دارد. یافته‌های این بخش از پژوهش با پژوهش

---

^۱ Fredrickson

حاجی و همکاران (۱۴۰۱) همخوانی دارد. دانش‌آموزانی که دارای بهزیستی بالاتری هستند، خودکارآمدی و اعتمادبه‌نفس بالاتر، خودپنداره سالم‌تر و اشتیاق بیشتری دارند و در زمینه تحصیلی موفقیت‌های بیشتری کسب می‌کنند و امید بیشتری دارند (زینعلی و همکاران، ۱۴۰۰).

بر اساس یافته‌های حاصل از این تحقیق با توجه به عدم وجود رابطه معنا دار بین ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل ($\beta=0/025$) در مدل کلی پژوهش، بررسی نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در مسیر ادراک حمایت اجتماعی با امید به تحصیل ممکن نیست. در نتیجه حمایت اشتیاق تحصیلی در رابطه بین حمایت اجتماعی و امید به تحصیل نقش میانجی‌گرانه ندارد. یافته‌های این بخش از پژوهش با پژوهش عبدالملکی و همکاران (۱۴۰۲) و کوگ و وانگ (۲۰۲۱) در تضاد بود. در تبیین این یافته‌های این پژوهش می‌توان بیان نمود که حمایت تحصیلی از دانش‌آموزان، یک موضوع چند بعدی است و ترکیب حمایت‌های معلم، دانش‌آموزان، والدین و همسالان از تحصیل دانش‌آموز، ترکیب‌هایی فراهم می‌کند که منبع و مشوقی برای افزایش میزان تمایل و اشتیاق دانش‌آموزان در مدرسه باشد و از طرف دیگر، نبود هر کدام از این منابع چهارگانه می‌تواند باعث خسارات جبران ناپذیری به روند تحصیلی دانش‌آموزان باشد. حمایت تحصیلی به این دلیل موجب بهبود اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود که تلاش و مشارکت دانش‌آموزان در مدرسه و فعالیت‌های مدرسه را با تشویق توأم می‌کند. دانش‌آموزانی که احساس کنند از طرف والدین، دوستان و یا معلم مورد حمایت قرار می‌گیرند با اعتماد به نفس بالایی با تکالیف مدرسه مواجه شده و با چالش‌های مدرسه سازگار شوند که در بلند مدت می‌تواند میزان تمایل و اشتیاق آنها را افزایش دهد. در واقع دانش‌آموز در عین تلاش احساس امنیت و ارزشمندی می‌کند و مدرسه را به عنوان یک محیط امن و حامی درک می‌کند. درک حمایت تحصیلی از طرف معلم، والدین و همسالان توسط دانش‌آموز احساس تعلق آنها به مدرسه را افزایش و اشتیاق تحصیلی آنها را افزایش می‌دهد. اهمیت تعامل منابع حمایت

تحصیلی (والدین، دوستان و معلم) در ایجاد رفتارها، احساسات و افکار مثبت را برخی از نظریه پردازان از جمله بندورا در نظریه شناخت اجتماعی و ریان و دسی در نظریه خود تعیین مورد تاکید قرار داده و به تأثیرات مثبت آن نیز اشاره داشته‌اند. بنابراین حمایت تحصیلی ادراک شده و اطمینان و اعتماد دانش آموز به این منابع چهار گانه از طرف دانش آموزان، می تواند در کاهش و افزایش میزان اشتیاق تحصیلی دانش آموزان و میزان انرژی که صرف تحصیل می کنند تأثیر مثبت داشته باشد. در واقع دانش آموزانی که حمایت اجتماعی بیشتری را دریافت می کنند از اشتیاق تحصیلی بیشتری برخوردار بوده و این اشتیاق به تحصیل، بدیهی است که امید تحصیلی را در این دانش آموزان افزایش خواهد داد. اما معنادار نبودن اثر میانجی گرانه اشتیاق تحصیلی در رابطه بین حمایت اجتماعی و امید به تحصیل به دلیل معنادار نبودن رابطه حمایت ادراک اجتماعی با امید به تحصیل می باشد. در صورتی که بررسی روابط همبستگی نشان داده است که ادراک حمایت اجتماعی در افزایش اشتیاق تحصیلی دانش آموزان مؤثر بوده و اشتیاق تحصیلی نیز منجر به افزایش امید به تحصیل در دانش آموزان می گردد.

محدودیت های این پژوهش شامل مواردی از جمله محدودیت های نمونه گیری، محدودیت زمانی و کنترل متغیرهای مداخله گر است. پژوهش صرفاً بر روی دانش آموزان یک منطقه جغرافیایی انجام شده و تعمیم نتایج به سایر مناطق یا گروه های فرهنگی نیازمند احتیاط است. بررسی روابط میان متغیرها در یک بازه زمانی خاص انجام شده و تغییرات بلندمدت آنها مورد مطالعه قرار نگرفته است. همچنین، برخی متغیرهای مداخله گر نظیر وضعیت خانوادگی یا ویژگی های شخصیتی کنترل نشده اند که ممکن است بر نتایج تأثیرگذار باشند. پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده، مطالعات طولی برای بررسی پایداری روابط میان بهزیستی روانشناختی، اشتیاق تحصیلی و امید به تحصیل در طول زمان انجام شود. همچنین، شناسایی و مطالعه سایر عوامل اجتماعی و روانشناختی نظیر ویژگی های شخصیتی یا حمایت های خارج از مدرسه که می توانند بر روابط میان متغیرهای پژوهش

تأثیر بگذارند، ضروری است. ترکیب روش‌های کیفی با روش‌های کمی نیز می‌تواند به درک عمیق‌تر تجارب دانش‌آموزان در زمینه اشتیاق تحصیلی و بهزیستی روانشناختی کمک کند. از نظر کاربردی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین و معلمان به منظور افزایش آگاهی از اهمیت حمایت اجتماعی و نقش آن در بهبود اشتیاق تحصیلی و امید به تحصیل دانش‌آموزان پیشنهاد می‌شود. همچنین، مدارس می‌توانند محیط‌های یادگیری مشارکتی و حمایت‌کننده ایجاد کنند که احساس تعلق و ارزشمندی دانش‌آموزان را تقویت کند. طراحی برنامه‌های ویژه برای دانش‌آموزانی که از حمایت اجتماعی کمتری برخوردارند نیز می‌تواند به افزایش اشتیاق تحصیلی و امید به تحصیل آن‌ها کمک کند.

منابع

- ابراهیمی، سارا و موسویان‌خطیر، سیده الهام. (۱۴۰۱). نقش واسطه‌ای حساسیت به طرد و عزت‌نفس در رابطه ذهن‌آگاهی و بهزیستی روانی نوجوانان. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۱۷(۶۸)، ۱۱-۱. doi: 10.22034/jmpr.2023.15340
- ابراهیمی‌هزیر، زهرا؛ سهرابی، احمد؛ یاراحمدی، یحیی و جدیدی، هوشنگ. (۱۴۰۰). تدوین مدل علی امید به تحصیل بر اساس خودتنظیمی انگیزشی و ادراک حمایت معلم از خودمختاری با نقش واسطه‌ای راهبردهای تنظیم شناختی هیجان. *فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۹(۲)، ۸۶-۷۵. doi: 10.30473/etl.2021.61498.3657
- احمدپور، روزینا؛ هاشمی، نظام؛ نجاری، مسعود و محمد، آرمنند. (۱۴۰۰). مدل ساختاری وجدان تحصیلی بر اساس کفایت اجتماعی با نقش میانجی اشتیاق تحصیلی. *فصلنامه سلامت روان کودک*، ۸(۲)، ۱۱۹-۱۰۷. آقاجانی، سیف‌الله؛ امیریان، سیده خدیجه؛ نوری لاسکی، شایان؛ خادمی، رقیه و زارعی نوروزی، محمد. (۱۴۰۳). ارائه مدل گرایش به مصرف سیگار دانشجویان براساس تنظیم هیجان و حمایت اجتماعی ادراک‌شده با نقش میانجی‌گری فرسودگی تحصیلی. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۴(۵۵). doi: 10.22034/spr.2024.440494.1912

اقبال، علی؛ واحدی، حسین؛ ابراهیمی، اکبر و اقلیمی، ثریا. (۱۴۰۳). نقش هیجان‌های تحصیلی، ادراک از جو دانشگاه و رفتارهای یادگیری در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۱(۵۴)، - . doi: 10.22111/jeps.2024.46329.5471

باب‌السلام، صفورا؛ غضنفری، احمد و احمدی، رضا. (۱۴۰۱). مدل‌یابی اشتیاق تحصیلی بر اساس هویت تحصیلی با میانجی‌گری بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان. *فصلنامه سلامت روان کودک*، ۹(۳)، ۷۷-۶۲. بارانی، حمید؛ راه‌پیما، سمیرا و خرمایی، فرهاد. (۱۳۹۸). رابطه امید به تحصیل و تحصیل‌گریزی: نقش واسطه‌ای خودنظم‌جویی تحصیلی. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۵(۵۹)، ۳۳۵-۳۲۳. بشارت، محمدعلی. (۱۳۸۶). ویژگی‌های روان‌سنجی و ساختار عاملی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده. *گزارش پژوهشی، دانشگاه تهران*.

بیانی، علی‌اصغر؛ محمدکوکچی، عاشور و بیانی‌علی. (۱۳۸۷). روایی و پایایی مقیاس به‌زیستی روانشناختی ریف. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۴(۲)، ۱۴۶-۱۵۱. پروانه، آذر؛ رسولی، آراس؛ رشیدی، علیرضا؛ گل‌محمدیان، محسن و رستمی‌نظیر، فاطمه. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش گروهی مبتنی بر رویکرد امید‌درمانی بر بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان. *فصلنامه علمی پژوهش‌های یاددهی و یادگیری دانشگاه آزاد واحد بجنورد*، ۱۲(۵۱)، ۱۸-۱.

پناهی، غلامحسین؛ اردونی، طیبه و کاظمی، سجاد. (۱۴۰۲). تأثیر اشتیاق تحصیلی بر امید تحصیلی از طریق نقش میانجی خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۰(۵۰)، ۳۳-۲۰. doi: 10.22111/jeps.2023.44536.5291

پناهی، غلامحسین؛ اردونی، طیبه و کاظمی، سجاد. (۱۴۰۲). تأثیر اشتیاق تحصیلی بر امید تحصیلی از طریق نقش میانجی خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۰(۵۰)، ۳۳-۲۰. doi: 10.22111/jeps.2023.44536.5291

جلیلی‌شیشیوان، علی؛ درتاج، فریبرز؛ سعدی‌پور، اسماعیل و فرخی، نورعلی. (۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای عزت نفس در رابطه بین سرمایه اجتماعی و امید تحصیلی دانشجویان نخبه ورزشی. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۱(۳۶)، ۴۰-۷. doi: 10.22034/jiera.2017.51074

جنابآبادی، حسین و بحری، مهناز. (۱۴۰۱). نقش سرمایه‌های رشدی بر امید تحصیلی و مشغولیت تحصیلی دانش‌آموزان. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۱(۴)، ۵۶-۴۳. doi: 10.22098/jsp.2023.2058

حاجی‌علیزاده، کبری؛ سماوی، عبدالوهاب و رفیعی‌پور، امین. (۱۳۹۵). بررسی شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندرعباس. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۷(۲۴)، ۸۳-۱۰۲.

حاجی، جمال؛ خالق‌خواه، علی؛ محمدی‌مهر، مژگان و وفایی‌فر، گلاویژ. (۱۴۰۱). بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی با خودکارآمدی و امید تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم. *تدریس پژوهی*، ۱۰(۴)، ۱۱۸-۱۴۲. doi: 10.22034/trj.2022.62684

حبیب‌وند، فاطمه؛ مهدیان، محمدجعفر و شهبازی، شهرام. (۱۴۰۲). رابطه‌ی باورهای فراشناخت با امید به تحصیل دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر نهاوند با میانجی‌گری هوش هیجانی. *نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری*، ۷(۲۷)، ۴۳۷-۴۵۵.

حسین‌آبادی، جعفر و ناستی‌زایی، ناصر. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بین فردی بر امید به تحصیل و احساس تعلق به مدرسه. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۹(۴۷)، ۳۳-۵۲. doi: 10.22111/jeps.2022.7226

حق‌پناه، فاطمه و رضایی‌کلانتری، مرضیه. (۱۳۹۶). پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی مبتنی بر بهزیستی روانشناختی و خودتنظیمی انگیزشی در دانشجویان. *پژوهش‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی*، ۷(۱)، ۶۶-۵۱.

حیدری‌باغدادرانی، محبوبه. (۱۴۰۳). نقش واسطه‌ای بهزیستی روانشناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان روانشناسی دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران. *جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۱۰(۲)، ۳۹۸-۴۰۸. doi: 10.22034/ijes.2024.2027695.1559

خالق‌خواه، علی و کریمیان‌پور، غفار. (۱۳۹۹). تحلیل نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه بین حمایت تحصیلی و اشتیاق به تحصیل در بین دانش‌آموزان. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۹(۳)، ۶۷-۵۰. doi: 10.22098/jsp.2020.1064

خداپناه، فاطمه و تمنایی فر، محمدرضا. (۱۴۰۱). نقش میانجی‌گر شادکامی و خودکارآمدی تحصیلی در رابطه‌ی شفقت به خود و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱ (۱۱۸)، ۲۰۹۰-۲۰۶۷.

خرمائی، فرهاد و کمری، سامان. (۱۳۹۶). ساخت و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس امید به تحصیل. *راهبردها، ایشناختی در یادگیری*، ۵ (۱)، ۳۷-۱۵. doi: 10.22084/j.psychogy.2017.9549.1284

خوشرو رودبارکی، طراوت؛ قربان‌پور لقمجانی، امیر و بلند، حسن. (۱۴۰۲). رابطه‌ی سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۸ (۶۳)، ۲۱۲-۱۸۱.

رضائی‌ورمزیار، مرادعلی. (۱۳۹۷). رابطه بین حمایت‌های اجتماعی ادراک‌شده با بهزیستی روان‌شناختی:

نقش واسطه‌ای سرمایه‌های تحولی. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۵ (۵۸)، ۱۸۸-۱۷۵.

زارعی، فرانک. (۱۴۰۱). بررسی ارتباط امید به تحصیل با نشاط تحصیلی با نقش میانجی اشتیاق به تحصیل و بی‌صدافتی تحصیلی در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم کرمانشاه، پنجمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، گردشگری و تکنولوژی. <https://civilica.com/doc/1573451>

زینعلی، شینا؛ اکبری، بهمن؛ صادقی، عباس و مقتدر، لایلا. (۱۴۰۰). مدل ساختاری رابطه سرمایه‌های تحولی، امید به تحصیل با بهزیستی تحصیلی، بازدارنده رفتاری با میانجیگری کنترل روانشناختی والدینی در دانش‌آموزان داوطلب ورود به دانشگاه‌ها. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۴ (۴)، ۳۴۴۷-۳۴۶۳.

شفیعی، حسن و رستمی، محمدصالح. (۱۴۰۱). اثربخشی برنامه آموزشی سازگاری اجتماعی بر ادراک شایستگی، اشتیاق تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان پسر. *مطالعات روانشناسی تربیتی*،

۱۹ (۴۸)، ۱۳۱-۱۱۵. doi: 10.22111/jeps.2023.7421

شفیعی، حسین؛ شاکری، محسن؛ رحیمی، مهدی و استبرقی، مهدیه. (۱۴۰۲). نقش ابعاد حمایت اجتماعی در بهزیستی دانش‌آموزان دبیرستانی با واسطه‌گری قدردانی. *دست‌آوردهای روان‌شناختی*، ۳۰ (۲)، ۲۶۰-۲۴۵.

صابری، محمد؛ محمدی، آمینه و شیرین کام، محمدصادق. (۱۴۰۰). رابطه اشتیاق تحصیلی، کمک طلبی تحصیلی و پایستگی تحصیلی با سرزندگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی. *دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴(۶)، ۳۸۷-۳۹۴.

صادقی، راحله؛ فاطمی، فاطمه سادات و صدری، اسماعیل. (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش ذهن آگاهی بر بهزیستی روان‌شناختی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی پایین. *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*، ۱۴(۱)، ۱۴۴-۱۲۹.

صدری، مهدی؛ نقش، زهرا و حجازی، الهه. (۱۴۰۲). نقش میانجی اشتیاق تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در رابطه بین جو روانی-اجتماعی کلاس و تاب‌آوری تحصیلی. *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*، ۱۴(۳)، ۱۶۲-۱۴۳.

طالب‌زاده، سپیده؛ احدی، حسن؛ صداقت، مستوره؛ خلعتبری، جواد و تیزدست، طاهر. (۱۴۰۳). نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین شایستگی اجتماعی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان. *مطالعات روان‌شناختی*، ۲۰(۲)، ۸۲-۶۹.

طباطبایی‌چهر، محبوبه؛ مرتضوی، حامد؛ شریفیان، الهام و مهربان، زکيه. (۱۳۹۸). مقایسه بین حمایت اجتماعی دریافت‌شده و حمایت اجتماعی ادراک‌شده از دیدگاه افراد سالمند. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، ۱۱(۲)، ۱۰۶-۹۸.

عبدالملکی، فاطمه؛ عبدالملکی، کیمیا؛ نباتی، سیده سحر و دهقان، طیبه. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده با امید به تحصیل در دانش‌آموزان. *هفتمین کنفرانس بین‌المللی علوم تربیتی، روان‌شناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش، تهران*، <https://civilica.com/doc/1704438>

قدم‌پور، عزت‌اله؛ حیدریانی، لیلا؛ برزگر بفرویی، مهدی و دهقان‌منشادی، منصور. (۱۳۹۷). بررسی نقش امید تحصیلی و حمایت عاطفی ادراک‌شده در پیش‌بینی بهزیستی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، ۱۰(۳)، ۵۷-۴۷.

کاس‌پور، سارا و زارعان، مصطفی. (۱۴۰۳). رابطه بین معنا در زندگی و بهزیستی روانشناختی در دانشجویان:

نقش میانجی سرمایه روانشناختی. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۱۹(۷۶)، ۹۷-۱۰۷. doi:

10.22034/jmpr.2024.63739.6447

مرآتی، علیرضا؛ کریم‌زاده، نازنین؛ درویشی، مریم و ارشادی، پرستو. (۱۴۰۲). بررسی رابطه جوخانواده و

سرمایه روان‌شناختی با اشتیاق تحصیلی با میانجی‌گیری نقش ذهن‌آگاهی دانش‌آموزان متوسطه اول. نشریه

علمی آموزش و ارزشیابی (فصلنامه)، ۱۶(۶۲)، ۸۱-۱۰۱.

مریخ، معصومه و زارعی، رضا. (۱۳۹۶). رابطه بهزیستی روانشناختی با اشتیاق تحصیلی و عملکرد تحصیلی

دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم کوار، پنجمین کنگره علمی پژوهشی سراسری توسعه و ترویج علوم

تربیتی و روانشناسی، جامعه‌شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی.

ملاحی، فاطمه و تعبدی، میمنت. (۱۳۹۸). بررسی خودپنداره تحصیلی در رابطه با امید به تحصیل دانش‌آموزان

دختر مقطع متوسطه اول. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. ۶۲ (ویژه روانشناسی)،

۵۰۷-۵۰۷.

مؤیدی‌مهر، مریم؛ پیمانی، جاوید؛ احدی، حسن و تیزدست، طاهر. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر آموزش برنامه

توانمندسازی روانشناختی بر مسئولیت‌پذیری زناشویی و بهزیستی روانی زنان همسر معتاد. نشریه روان

پرستاری، ۱۱(۳)، ۸۱-۹۴.

میکاییلی‌منیع، فرزانه؛ ارژنگی، بهزاد و میرزایی سیلابی، سیامک. (۱۴۰۳). نقش میانجی حمایت اجتماعی

ادراک‌شده از سوی معلم و ارزش تکلیف در رابطه اشتیاق ادراک‌شده معلم با فرسودگی تحصیلی

دانش‌آموزان در درس ریاضی. فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۱۱(۴)، ۲۰-

۹.

نادمی، مهدیه‌سادات؛ محمدی‌آریا، علیرضا و خوئینی فاطمه. (۱۴۰۰). الگوی علی روابط ادراک محیط

اجتماعی با انگیزش تحصیلی با نقش میانجی انتظارات تحصیلی، سبک‌های اسنادی، و هیجان‌ات تحصیلی.

فصلنامه سلامت روان کودک، ۸(۳)، ۱۱۸-۱۰۲.

نازی‌زاده زهرا، سادات سید برقی، اعظم. (۱۴۰۲). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس امید به تحصیل و اشتیاق به مدرسه با میانجی‌گری خودپنداره تحصیلی در دانش‌آموزان. فصلنامه سلامت و آموزش در اوان کودکی، ۴(۴)، ۱۴۱-۱۲۹.

وفایی، آرمان؛ مرتضوی، مهدی و محمدی‌فر، یعقوب. (۱۳۹۶). مطالعه‌ی الگوهای استقراری، محوطه‌های مس-سنگی دشت اسدآباد با توجه به عوامل زمین‌ریختارشناسی. پژوهش‌های باستان‌شناسی ایران، ۱۴(۷)، ۳۷-۲۵. doi: 10.22084/nbsh.2017.6693.1280

References

- Arslan, G., & Coşkun, M. (2023). School belongingness in academically at-risk adolescents: Addressing psychosocial functioning and psychological well-being. *Journal of Happiness and Health*, 3(1), 1-13.
- Cao, F., Zhang, L. F., Li, M., & Xie, Z. (2024). Subjective well-being among PhD students in mainland China: the roles of psychological capital and academic engagement. *Frontiers in Psychology*, 15, 1354451.
- Chu, T. H., Sun, M., & Crystal Jiang, L. (2023). Self-disclosure in social media and psychological well-being: A meta-analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 40(2), 576-599.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American journal of sociology*, 94, S95-S120.
- Dilmaç, B., & Kocaman, E. N. (2019). Investigation of the relationship between hope and the psychological well-being in a group of adults in terms of different variables. *Soc. Sci. Educ. Res. Rev*, 6, 6-29.
- Fredrickson, B. L. (2013). Positive emotions broaden and build. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 47, pp. 1-53). Academic Press.
- Hailey, V., Fisher, A., Hamer, M., & Fancourt, D. (2023). Perceived social support and sustained physical activity during the COVID-19 pandemic. *International journal of behavioral medicine*, 30(5), 651-662.
- Hansen, M. J., Palakal, M. J., & White, L. J. (2023). The Importance of STEM Sense of Belonging and Academic Hope in Enhancing Persistence for Low-Income, Underrepresented STEM Students. *Journal for STEM Education Research*, 1-26.

- Ju, Y. J., Kim, W., & Lee, S. Y. (2023). Perceived social support and depressive symptoms during the COVID-19 pandemic: A nationally-representative study. *International Journal of Social Psychiatry*, 69(1), 47-55.
- Kong, S. C., & Wang, Y. Q. (2021). The influence of parental support and perceived usefulness on students' learning motivation and flow experience in visual programming: Investigation from a parent perspective. *British Journal of Educational Technology*, 52(4), 1749-1770.
- Luan, L., Hong, J. C., Cao, M., Dong, Y., & Hou, X. (2023). Exploring the role of online EFL learners' perceived social support in their learning engagement: A structural equation model. *Interactive Learning Environments*, 31(3), 1703-1714.
- Moltafet, G., & Sharifi, Z. (2021). The Prediction of Psychological Well-Being Based on Gratitude, Social Support and Self-Esteem. *International Journal of Behavioral Sciences*, 15(2), 127-132.
- Nadifa, M., Latif, M. B. R. A., Sobr, A. Y., & Ubaidillah, A. F. (2024). The Importance of the Spiritual Dimension in Improving the Mental Well-Being of College Students. *Studies in Learning and Teaching*, 5(2), 370-381.
- Qureshi, F., Khawaja, S., Sokić, K., Bach, M. P., & Meško, M. (2024). Exploring Intrinsic Motivation and Mental Well-Being in Private Higher Educational Systems: A Cross-Sectional Study. *Systems*, 12(8), 281.
- Reeve, J., & Tseng, C. M. (2011). Agency as a fourth aspect of students' engagement during learning activities. *Contemporary educational psychology*, 36(4), 257-267.
- Saddique, A., Chong, S. C., Almas, A., Anser, M., & Munir, S. (2021). Impact of perceived social support, resilience, and subjective well-being on psychological distress among university students: Does gender make a difference. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(1), 528-542.
- Shi, Y. (2022). Assessment of effect of perceived social support on school readiness, mental wellbeing, and self-esteem: mediating role of psychological resilience. *Frontiers in Psychology*, 13, 911841.

- Song, J., Bong, M., Lee, K., & Kim, S. I. (2015). Longitudinal investigation into the role of perceived social support in adolescents' academic motivation and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 107(3), 821.
- Songhori, M. H., & Salamti, K. (2024). The Linkage Between University Students' Academic Engagement and Academic Support: The Mediating Role of Psychological Capital. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(2), 72-84.
- Wong, W. L. L., & Cheung, S. H. (2024). The role of hope in college transition: Its cross-lagged relationships with psychosocial resources and emotional well-being in first-year college students. *Journal of Adolescence*.
- Wong, W. L. L., & Yuen, K. W. A. (2023). Online Learning Stress and Chinese College Students' Academic Coping during COVID-19: The Role of Academic Hope and Academic Self-Efficacy. *The Journal of Psychology*, 157(2), 95-120.
- Xiang, G., Teng, Z., Li, Q., Chen, H., & Guo, C. (2020). The influence of perceived social support on hope: A longitudinal study of older-aged adolescents in China. *Children and Youth Services Review*, 119, 105616.
- Yin, Z., Xuan, B., & Zheng, X. (2023). Academic Passion and Subjective Well-Being among Female Research Reserve Talents: The Roles of Psychological Resilience and Academic Climate. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5), 4337.
- Zhao, H., Liu, X., & Qi, C. (2021). "Want to Learn" and "Can Learn": Influence of Academic Passion on College Students' Academic Engagement. *Frontiers in psychology*, 12, 697822.